

ПАЛІАТИВНА ТА ХОСПІСНА МЕДИЦИНА: МЕДИКО-СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ

Навчальний посібник

*За редакцією професора Л. М. Пасієшвілі,
професора А. А. Заздравнова*

Львів
Видавець Марченко Т. В.

*Рекомендовано до друку вченою радою
Харківського національного медичного університету
(протокол № 4 від 20 квітня 2023 року).*

Авторський колектив:

Пасієшвілі Л. М., Заздравнов А. А., Бабінець Л. С., Волошина О. Б., Ждан В. М.,
Железнякова Н. М., Капустник В. А., Ковальова О. М., Михайловська Н. С., Опарін О. А.,
Чухрієнко Н. Д., Шевченко О. С., Пасієшвілі Т. М., Юмпертц І., Андруша А. Б.,
Бабаніна М. Ю., Бобро Л. М., Голозубова О. В., Журавльова А. К., Іванченко С. В.,
Колеснік П. О., Лісова О. О., Малик Н. В., Храмцов Д. М., Шапкін В. Є. Фащенко В. А.

Рецензенти:

Колеснікова О. В. – д-р мед. наук, професор, заступник директора з наукової роботи
ДУ «Інститут терапії імені Л. Т. Малої НАМН України»

Златкіна В. В. – д-р мед. наук, професор, завідувач кафедри внутрішніх хвороб і сімейної
медицини Навчально-наукового медичного інституту Національного технічного універ-
ситету «Харківський політехнічний інститут».

Паліативна та хоспісна медицина: медико-соціальні аспекти : навч.
П14 посіб. / [Л. М. Пасієшвілі, А. А. Заздравнов, Л. С. Бабінець та ін.] ; за ред.
проф. Л. М. Пасієшвілі, проф. А. А. Заздравнова. – Львів : Видавець
Марчен-ко Т. В. – 340 с.

ISBN 978-617-7937-78-3

У посібнику наведені сучасні уявлення про стан паліативної та хоспісної допомоги в країнах світу та в Україні. Висвітлені підходи до ведення пацієнтів із хронічним болем, а також особливості пацієнтів з різними нозологічними формами. Особлива увага приділена питанням психологічного та соціального статусу невиліковно хворих. Розглянуті питання роботи в родині таких пацієнтів, а також підходи, які сприятимуть запобіганню синдрому вигорання медичного персоналу. В посібнику наведена сучасна інформація щодо етичних та юридичних аспектів евтаназії в країнах світу; розглянуто умови та правила підготовки волонтерів. Посібник є мультидисциплінарним виданням, може використовуватись у навчальному процесі студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації, лікарів-інтернів і сімейних лікарів.

УДК 616-08-039.75(075.8)

Зміст

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	8
ВСТУП <i>(Л. М. Бобро)</i>	9
НАРИСИ З ІСТОРІЇ ПАЛІАТИВНОЇ ТА ХОСПІСНОЇ МЕДИЦИНИ <i>(О. А. Опарін)</i>	11
ПРИНЦИПИ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЦИНИ І КОНЦЕПЦІЯ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ <i>(В. А. Капустник)</i>	17
ОСНОВНІ МЕТОДИ ПАЛІАТИВНОЇ МЕДИЦИНИ <i>(Л. М. Пасієшвілі)</i>	24
ПОРЯДОК НАДАННЯ ХОСПІСНОЇ ДОПОМОГИ В АМБУЛАТОРНИХ УМОВАХ <i>(В. Є. Шапкін)</i>	37
ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ХОСПІСІВ <i>(Л. М. Бобро)</i>	46
ВЕДЕННЯ ПАЦІЄНТІВ НА ТЕРМІНАЛЬНИХ СТАДІЯХ, ВЗАЄМОДІЯ ЗІ СПЕЦІАЛІСТАМИ <i>(С. В. Іванченко)</i>	65
ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ НАДАННЯ ПАЛІАТИВНОЇ ДОПОМОГИ <i>(А. К. Журавльова)</i>	69
ЕТИЧНІ ТА ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ ЕВТАНАЗІЇ <i>(Грина Юмпертс)</i>	76
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМИН ІЗ НЕВИЛІКОВНИМ ХВОРИМ. КОМУНІКАЦІЯ З ПАЦІЄНТАМИ, РОДИЧАМИ ТА НАЙБЛИЖЧИМ ОТОЧЕННЯМ <i>(С. В. Іванченко)</i>	83
БІОЕТИЧНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ДУХОВНІ АСПЕКТИ НАДАННЯ ПАЛІАТИВНОЇ ДОПОМОГИ <i>(О. М. Ковальова)</i>	96
СИНДРОМИ ХРОНІЧНОГО БОЛЮ У НЕВИЛІКОВНИХ ХВОРИХ	110
ХАРАКТЕРИСТИКА БОЛЮ, ТЕОРІЇ ПОХОДЖЕННЯ <i>(Т. М. Пасієшвілі)</i>	110
НЕЙРОФІЗІОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ БОЛЮ У НЕВИЛІКОВНИХ ПАЦІЄНТІВ <i>(Д. М. Храмцов, В. А. Фащенко)</i>	115
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ БОЛЮ У НЕВИЛІКОВНИХ ХВОРИХ <i>(Т. М. Пасієшвілі)</i>	123

ПАЛІАТИВНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ОСНОВНИХ НЕОНКОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ ТА ОКРЕМИХ СИНДРОМАХ	125
ПАЛІАТИВНА ДОПОМОГА ХВОРИМ КАРДІОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ <i>(А. А. Заздравнов)</i>	125
ПАЛІАТИВНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ЛЕГЕНЕВИХ СИНДРОМАХ <i>(О. С. Шевченко)</i>	137
ПАЛІАТИВНА ДОПОМОГА ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ СИСТЕМИ ТРАВЛЕННЯ <i>(Н. М. Железнякова)</i>	149
ПАЛІАТИВНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА РЕВМАТОЛОГІЧНИМ ХВОРИМ <i>(В. М. Ждан, М. Ю. Бабаніна)</i>	172
ПАЛІАТИВНА ТА ХОСПІСНА ДОПОМОГА ПАЦІЄНТАМ ІЗ ЗАХВОРЮВАННЯМИ НИРОК <i>(Н. С. Михайловська, О. О. Лісова)</i>	182
ПАЛІАТИВНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ ДЕРМАТОЛОГІЧНИХ СИНДРОМАХ <i>(О. В. Голозубова)</i>	190
ПАЛІАТИВНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА ПРИ НЕЙРОПСИХІАТРИЧНИХ СИНДРОМАХ	205
ТРИВОЖНО-ДЕПРЕСИВНІ ПОРУШЕННЯ У ПАЛІАТИВНИХ ХВОРИХ <i>(Н. В. Малик)</i>	205
ДЕЛІРІЙ <i>(Т. М. Пасієшвілі)</i>	212
ГАЛЮЦИНАЦІЇ <i>(Т. М. Пасієшвілі)</i>	214
БЕЗСОННЯ <i>(Т. М. Пасієшвілі)</i>	215
ПАЛІАТИВНА ДОПОМОГА ХВОРИМ НА ВІЛ-ІНФЕКЦІЮ/СНІД <i>(Н. Д. Чухрієнко)</i>	218
НУТРИТИВНА ПІДТРИМКА НЕВИЛІКОВНИХ ХВОРИХ <i>(Л. С. Бабінець)</i>	233
ПРИНЦИПИ ФАРМАКОТЕРАПІЇ БОЛЮ	250
ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОЦІНКА ХРОНІЧНОГО БОЛЬОВОГО СИНДРОМУ <i>(П. О. Колесник, В. М. Ждан, М. Ю. Бабаніна)</i>	250
ОСОБЛИВОСТІ БОЛЮ В ПАЦІЄНТІВ ЛІТНЬОГО ВІКУ <i>(В. М. Ждан, М. Ю. Бабаніна)</i>	254

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ КОНТРОЛЮ БОЛЮ В ПАЛІАТИВНІЙ МЕДИЦИНІ <i>(В. М. Ждан, М. Ю. Бабаніна)</i>	257
МЕТОДИ ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНОГО БОЛЬОВОГО СИНДРОМУ <i>(В. М. Ждан, М. Ю. Бабаніна, П. О. Колесник)</i>	257
НЕСТЕРОЇДНІ ПРОТИЗАПАЛЬНІ ПРЕПАРАТИ У ПАЛІАТИВНІЙ МЕДИЦИНІ <i>(В. М. Ждан, М. Ю. Бабаніна)</i>	259
КО-АНАЛГЕТИКИ (АД'ЮВАНТИ) В ЛІКУВАННІ ПАЛІАТИВНИХ ХВОРИХ <i>(П. О. Колесник)</i>	261
ОПІОЇДНІ АНАЛГЕТИКИ <i>(П. О. Колесник)</i>	262
ФІЗИЧНІ МЕТОДИ ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНОГО БОЛЮ <i>(В. М. Ждан, М. Ю. Бабаніна)</i>	264
ПАЛІАТИВНА СЕДАЦІЯ <i>(Л. М. Пасієшвілі)</i>	268
ОСТАННІ ДНІ ТА ГОДИНИ ЖИТТЯ НЕВИЛІКОВНОГО ХВОРОГО, ВТРАТА ТА ГОРЕ (З ПОЗИЦІЇ РОДИНИ, БЛИЗЬКИХ) <i>(О. Б. Волошина)</i>	275
СИНДРОМ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ (BURNOUT-SYNDROM) ЛІКАРЯ <i>(Грина Юмперти)</i>	288
ВОЛОНТЕРСТВО В РОБОТІ З НЕВИЛІКОВНИМИ ХВОРИМИ <i>(А. Б. Андруша)</i>	307
ДОДАТКИ <i>(О. Б. Волошина, А. К. Журавльова, С. В. Іванченко)</i>	322

Навчальне видання

**Пасієшвілі Людмила Михайлівна
Заздравнов Андрій Анатолійович
Бабінець Лілія Степанівна та ін.**

Паліативна та хоспісна медицина: медико-соціальні аспекти

Навчальний посібник

*За редакцією професора Л. М. Пасієшвілі,
професора А. А. Заздравнова*

Формат 70×100/16. Папір друк. № 2. Гарнітура Neuristica.
Ум. друк. арк. 27,63.

Видавець Марченко Т. В.
м. Львів-53, 79053, Україна, тел. +38 (050) 370-19-57
e-mail: magnol06@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої
продукції: серія ДК № 6784 від 30.05.2019 року, видане Державним комітетом
телебачення і радіомовлення України

Надруковано у друкарні видавця Марченко Т. В.